

Asia: VN/238/2025

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi elatustukilain, lapsen elatuksesta annetun lain sekä tulotietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta

Elatustukilaki

Ovatko elatustukilain 11–12 §:t perusteluineen selkeät?

Kyllä.

Onko elatustukilain 13 a §:n sisältö perusteluineen selkeä?

On hyvä, että elatusvelvollisen velvollisuutta ja vastuuta korostetaan, mutta sanktioiden puuttuessa omaehtoinen tarkistuttaminen saattaa jäädä vähäiseksi. Huomioitavaa on myös, että molemmat vanhemmat ovat elatusvelvollisia. Katsotaan, että molempien vanhempien vastuuttaminen asiassa olisi tärkeää, mutta toisaalta ei voida olettaa, että toinen osapuoli olisi aina tietoinen toisen osapuolen muuttuvista elämäntilanteista. Jos 13 a §:ssä tarkoitettu elatusvelvollinen tarkoittaa molempia vanhempia, olisi hyvä kirkastaa, että toisen osapuolen saadessa tietää toisen osapuolen muuttuneesta tilanteesta, olisi hänellä tällöin velvollisuus laittaa vireille muuttuneen elatuskyvyn arvioiminen lastenvalvojan luona. Jos 13 a §:ssä tarkoitettu elatusvelvollinen tarkoittaa vain elatusavun maksajaa (oli kyseessä 0 euroa tai enemmän), olisi hyvä tämä selventää perusteluihin.

Asiassa kiinnitetään huomiota myös siihen, että hyvinvointialueilla on erilainen käsitys lain lapsen elatuksesta 8 b §:n velvoittavuudesta antaa toiselle hyvinvointialueelle virka-apua. Olisi hyvä, jos kirkastettaisiin tätä velvoittavuutta niin, että virka-apupyynnön saaja ei voi määritellä onko virka-avulle perusteita, ja kirkastettaisiin sitä, että elatusvelvollisella olisi mahdollisuus asioida oman hyvinvointialueensa lastenvalvojan luona, vaikka lapsen asuinpaikka olisikin toisella hyvinvointialueella. Asiakasystävällisempää olisi, jos elatusvelvollinen voisi tarkistuttaa elatuskykynsä oman hyvinvointialueen lastenvalvojan luona, vaikka elatussopimus vahvistettaisiin toisella hyvinvointialueella.

Onko elatustukilain 34 §:n sisältö perusteluineen selkeä?

Kyllä.

Onko elatustukilain 36 §:n sisältö perusteluineen selkeä?

Kyllä.

Laki lapsen elatuksesta

Onko lapsen elatuksesta annetun lain 8 d §:n sisältö perusteluineen selkeä?

Kyllä.

Onko lapsen elatuksesta annetun lain 13 a §:n sisältö perusteluineen selkeä?

Kyllä.

Onko lapsen elatuksesta annetun lain 13 b §:n sisältö perusteluineen selkeä?

Säännös on sinänsä selkeä. Olisi kuitenkin hyvä, jos vielä selkeytettäisiin, että lastenvalvojan tulisi olla ilmoituksen saatuaan yhteydessä molempiin vanhempiin, jotta kyetään arvioimaan, onko elatussopimuksen muutokselle tarvetta. Molempien vanhempien tilanne kuitenkin vaikuttaa asiakokonaisuuden arviointiin.

Koska lastenvalvojan rooli ensisijaisesti painottuu sovinnollisuuteen ja sovinnollisten lapsen edun mukaisten sopimusten vahvistamiseen, olisi mielestämme hyvä selkeyttää perusteluissa, että vanhemmilla on ensisijainen velvollisuus huolehtia lapsen oikeudesta riittävän elatukseen ja huolehtia toimenpiteistä, joilla turvataan lapsen oikeus riittävään elatukseen. Näin ollen katsotaan, että olisi hyvä selkeyttää, että lastenvalvojan rooli kanneoikeudessa olisi toissijainen vanhempiin nähden ja sitä voisi käyttää vain tarvittaessa.

Onko lapsen elatuksesta annetun lain 17 §:n sisältö perusteluineen selkeä?

Kyllä. Samanlaiset lomakkeet kaikilla hyvinvointialueilla selkeyttää yhdenvertaisia toimintatapoja.

Lapsen elatuksesta annetun lain mukaan elatusavun suuruus määritellään lapsen yksilöllisen elatuksen tarpeen perusteella, mutta vanhemmat vastaavat lapsensa elatuksesta kykynsä mukaan. Hallituksen esitykseen liittyvän palautteen ohella palautetta toivotaan myös kysymykseen siitä, tulisiko säätää vanhempien vahvemman velvoitteesta arvioida lapsen elatuksen tarvetta ja omaa elatuskykyään säännöllisesti, sekä tähän liittyen, vanhemman velvollisuudesta ryhtyä toimiin elatusavun määrän tarkistamiseksi, jos tarve tarkistamiseen ilmenee. Jos kyllä, niin miten asiasta tulisi säätää?

Vanhempien vahvempi velvoite huolehtia säännöllisesti lapsen riittävän elatuksen tarpeen tarkistuksesta olisi hyvä säätää tarkemmin, mutta toisaalta tulee ottaa huomioon, ettei säännöksellä vahingossa edesauteta kiusanteossa tarkoitettuja tarkistamisvaateiden teon helpottamista. Nykyisellään on nähtävissä tilanteita, joissa elatusavun tarkastamiselle ei ole perusteita, mutta silti vanhempi varaa jatkuvasti tarkastamisaikoja lastenvalvojalle. Tämä ei ole nähdäksemme tarkoituksenmukaista eikä lapsen etua edistävää. On myös tilanteita, joissa lähivanhempi hakee tarpeettomasti ratkaisua käräjäoikeudesta ja etävanhemmalle muodostuu käräjäoikeudesta kohtuuttomia kustannuksia. Olisikin syytä tarkastella olisiko mahdollista säätää tällaisiin

kiusanteossa tarkoitettuihin tilanteisiin tai muutoin jatkuviin tarpeettomiin asian vireille laittoihin sanktioita. Olisi myös hyvä tarkastella, miten oikeudenkäyntikuluja elatusasioissa voisi tasa-arvoistaa.

Jos säädetään säännöllisestä tarkastamisvelvollisuudesta, on hyvä tarkentaa ja selvästi ilmaista mitä tarkoittaa ”säännöllisesti” ja mitä se ei tarkoita.

Olisi hyvä, että korostettaisiin molempien vanhempien velvollisuutta huolehtia lapsen oikeudesta riittävän elatukseen ja huolehtia toimenpiteistä, joilla turvataan lapsen oikeus riittävään elatukseen. Ja korostettaisiin, että tämä on ensisijaisesti molempien vanhempien vastuulla.

Tulotietojärjestelmästä annettu laki

Onko tulotietojärjestelmästä annetun lain 13 §:n sisältö perusteluineen selkeä?

Kyllä.

Lausunnonantajan lausunto

Lausuntonne esityksen vaikutusarvioinneista.

-

Onko teillä täydennettävää esityksen nykytilan kuvaukseen tai muuhun tekstiin?

-

Muut kommenttinne koskien esitystä.

-

Alho Heidi
Kymenlaakson hyvinvointialue